A gödi Huzella Kert fejlesztési terve

Gáhy Kornél

A gödi Huzella Kert fejlesztési terve

– ÚJ LÁTOGATÓKÖZPONT TERVEZÉSE –
SZAKDOLGOZAT

Témavezető: U. Nagy Gábor,
építész, intézetigazgató, szakvezető

Nyugat-magyarországi Egyetem
Simonyi Károly Műszaki, Faanyagtudományi és Művészeti Kar
Építőművészet szak
Sopron, 2016

NYUGAT-MAGYARORSZÁGI EGYETEM

Simonyi Károly Műszaki, Faanyagtudományi és Művészeti Kar

H–9401 Sopron, Bajcsy–Zs. u. 4. Pf.: 132.

Tel: +36 (99) 518-101 Fax: +36 (99) 518-259

Nyilatkozat

Alulírott Gáhy Kornél (neptun kód: KO3B88) jelen nyilatkozat aláírásával kijelentem, hogy *A gödi Huzella Kert fejlesztési terve* című szakdolgozat/diplomamunka (a továbbiakban: dolgozat) önálló munkám, a dolgozat készítése során betartottam a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. szabályait, különösen a hivatkozások és idézések tekintetében. Hivatkozások és idézések szabályai: Az 1999. évi LXXVI. tv. a szerzői jogról 34. § (1) és 36. § (1) első két mondata.)

Kijelentem továbbá, hogy a dolgozat készítése során az önálló munka kitétel tekintetében a konzulenst illetve a feladatot kiadó oktatót nem tévesztettem meg.

Jelen nyilatkozat aláírásával tudomásul veszem, hogy amennyiben bizonyítható, hogy a dolgozatot nem magam készítettem, vagy a dolgozattal kapcsolatban szerzői jogsértés ténye merül fel, a Nyugat-magyarországi Egyetem megtagadja a dolgozat befogadását és ellenem fegyelmi eljárást indíthat.

A dolgozat befogadásának megtagadása és a fegyelmi eljárás indítása nem érinti a szerzői jogsértés miatti egyéb (polgári jogi, szabálysértési jogi, büntetőjogi) jogkövetkezményeket.

Sopron, 2016. május 12.

hallgató

Tartalomjegyzék

Bevezetés 9
HELYSZÍN – HELY – HELYZET 11
A Huzella Kert rövid története 11
A Huzella Kert környezeti adottságai 15
A kert azonosító adatai és földrajzi fekvése 15
Hidrológiai, vízrajzi viszonyok 17
Felszínalaktan, domborzati viszonyok 19
Az Állomás jelenlegi feladatai 21
A kert szerepe a város zöldfelületi rendszerében 23
A terület természetvédelmi értékei 25
Botanikai, zoológiai 25
Problémás területek és nagyméretű fák 27
Épületállomány, műszaki infrastruktúra 28
Épületállomány 29
Műszaki infrastruktúra 47
Úthálózat és épületalapok 48
Huzella Kert felületkimutatás 49
A FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ 51
Bevezetés 51
Kidolgozandó és ellátható tevékenységi körök 52
A kert mint önellátó gazdasági szervezet 53
Szervezeti rendszer felépítése 53
A kert fő funkcionális területegységei 55
AZ ÚJ LÁTOGATÓKÖZPONT ÉPÜLETEGYÜTTESE 69
Tervezési alapvetések 69
Funkció 70
A telepítés, a fogadótér rendezése, a bejárt út dramaturgiája 71
Szerkezet, anyagok, építési mód 73
Megújuló energiaforrások 73
Összegzés 73
Felhasznált források jegyzéke 75
Köszönetnyilvánítás 77

Bevezetés

Tizenhat éve élek Gödön. Azelőtt gyermekkorom emlékezetes nyarait töltöttem itt a nagyszüleimnél. A Dunához, a Duna–parthoz, a gödi ártéri erdőhöz, a gödi Homokszigethez meghatározó emlékek kötnek. A Huzella Kerttel először 2001-ben találkoztam, akkor egy iskolai látogatás keretében jártuk végig a tanösvényt, és a kert főkertésze vezette a kis húszfős csoportunkat. Rá három–négy évvel, mikor középiskolás lettem, már saját késztetésből látogattam a kertet. Volt, hogy csak azért mentem, hogy ott legyek, volt, hogy zenélni mentem a növények közé a már akkor is rossz állapotú üvegházba, néha piknikezni a barátaimmal, vagy felmászni a „világom tetejére”, hogy megmutassam a szeretteimnek, milyen kilátás nyílik a lombkoronák szintje fölött a Pilis hegyvonulataira és a Dunakanyarra. Hat éve az egyetemi felvételihez készített szakmai portfólióm néhány munkájának, és az első egyetemi feladatom helyszínéül is ezt a helyet választottam. A kerttel kézen fogva jutottam el a diplomáig, és végigkövethettük egymás változásait. A kert most bajban van. Remélem, hogy ezzel a munkámmal hozzájárulhatok virágzásához, és a jövőben valamikor majd olyan pompájában láthatom, amilyenben talán még soha.

Göd nagyközség térképe 1933-ból

HELYSZÍN – HELY – HELYZET

„…Tarka lepke, kis mese, / Szállj be Laci fejibe.”

A Huzella Kert rövid története

A helytörténeti kutatások szerint a villát és tájképi kialakítású parkját 1885-ben említik először Sződ község térképén. A historizáló villát a hozzá tartozó kilátótoronnyal Arany László – híres költőnk fia – építtette 1846-ban. Az ingatlant következő tulajdonosa Huzella Elek – a régi Váci utca híres vadászboltjának tulajdonosa – 1892-ben vásárolta meg. Fia a híres orvosprofesszor Huzella Tivadar 1921-1932 között a Debreceni Orvostudományi Egyetem Anatómiai Szövettani és Fejlődéstani Intézetének igazgatójaként végezte kutatásait. Ő hozta létre a területen hazai és külföldi támogatással 1930-ban az Alsógödi Biológiai Kutatóállomást.

Az egész Huzella család részt vett a biológiai állomás felépítésében és az ott folyó munkákban, mely kiegészítője volt a budapesti egyetem kutatómunkájának. A doktor pályafutása során a Nemzetközi Sejtkutató Társaság elnöki tisztjét is betöltötte, tudományos munkájának elismeréseként, illetve fáradhatatlan szervezőmunkájának köszönhetően 1939-ben Budapesten és Gödön bonyolították le az Anatómiai Világkongresszust, amikor számos világhírű tudóst látott vendégül a kertben. A második világháború alatt sok ember köszönhette életét a professzornak, köztük sok zsidó orvostanhallgató, akiknek otthont adott a kertben. Dr. Huzella Tivadar 1950. július 11-én halt meg. Családja a villa parkjában temette el. Végakaratának megfelelően örökösei – mely szerint otthonának oktatási célokat kell szolgálnia – a villát hatalmas parkjával együtt 1951-ben átadták az Eötvös Loránd Tudományegyetemnek.

Az átvétel után az állomás anyagi fedezet hiányában csak lassan indult fejlődésnek. Az 1953-ban jóváhagyott szervezési szabályzat szerint az Állomás célja az ELTE Természettudományi Karán tanuló biológus hallgatók képzésének kiegészítése az Állomáson végzett gyakorlati oktatással,valamint a tanszékeken folyó oktatáshoz szükséges demonstrációs anyag termelése, továbbá olyan kutatások folytatása, amelyek a biológusképzésben fontosak. A cél az volt, hogy minden biológiai tanszéknek legyen az Állomáson egy–két laboratóriumi helysége, és az állomást nyári kutatómunkára és alkotóházként lehessen használni. Több ütemben valósultak meg a beruházások 1951–1970 között. 1959-ben felépült a kertben a Magyar Tudományos Akadémia Duna–kutató állomása. Az építkezések során elbontották a régi villa legnagyobb részét, alapterületét közel kétszeresére növelték. Egy új gazdasági épületet emeltek, létesítettek egy 340m² alapterületű üvegházat és az állomás területén teherbíró utakat, a tóra zsilipet építettetek, valamint korszerűsítették a telep szabadtéri világítását.

A kert intenzív kezelése 2000-ben szűnt meg, amikor az itt működő tanszékek és laborok az ELTE Lágymányoson található központi épületeibe költöztek át. A költözéssel együtt járt a szakképzett kertfenntartó személyzet tevékenységének megszűnése is. Az azóta eltelt időszak nagy részében nem volt tervezett kertfenntartási tevékenység. Utolsóként az MTA Duna–kutató Intézetének munkatársai hagyták magára kutatóállomásukat 2014-ben. Az épületek megüresedésével megkezdődött azok állagának máig tartó rohamos romlása. 2012. január 1-től a kert fenntartási feladatait az egyetem Botanikus Kertje – közismert nevén Füvészkert – vette át. A kert igazgatója Dr. Orlóci László úr javaslatára a területet Huzella Kertnek nevezték át, az alapító tiszteletére. A kert állapotának ismeretében a Füvészkert vezetősége folyamatosan keresi a kert funkcióihoz illeszkedő pályázati lehetőségeket, melyek segítségével finanszírozható lenne a helyreállítás és a fejlesztés. De egy kidolgozott, mindent átfogó fejlesztési koncepció valamint egy nagyobb összegű támogatás hiányában a kert jelenleg egy kertész–gondnok gondos munkájának köszönhetően vegetál, és türelmesen várja újjáéledését.

bal: Az egykori Huzella–villa
jobb: A kert rajza Sződ község térképén 1885-ből

A Huzella Kert környezeti adottságai

A kert azonosító adatai és földrajzi fekvése

A terület azonosítására alkalmas név:
Huzella Kert helyi jelentőségű természetvédelmi terület, Göd
Cím: 2131 Göd, Jávorka Sándor u. 14.
Helyrajzi szám: Göd belterület 367.
Nyilvántartott terület: 55 679 m2
A terület Pest megyében található, Göd település belterületén helyezkedik el.
A terület tengerszint feletti magasságának szélső értékei:103,2 mBf – 112,5 mBf
A terület Dunához közel eső részei a legalacsonyabban fekvők.
Az illetékes természetvédelmi hatóság: Göd Város Önkormányzata.

A területet határoló ingatlanok:

hrsz 352/1	Feneketlen–tó melletti rét (régi MHSz rét)
hrsz 352	Arany László sétány
hrsz 353	Feneketlen–tó
hrsz 354/23,	lakóház
hrsz 368–377,	lakóház
hrsz 378	Huzella Tivadar Általános Iskola – egykori Walch villa
hrsz 379–380,	lakóház
hrsz 381/2,	lakóház
hrsz 383	Hétszínvirág Óvoda
hrsz 414 és 418	bejárat a Jávorka Sándor utca felől
hrsz 416	lakóház
hrsz 417	Piarista Szakképző Iskola, Gimnázium és Kollégium – egykori Wigner–Tost villa

Hidrológiai és vízrajzi viszonyok

A kistájban Göd környékére jellemző, hogy a Gödöllői–dombságtól a Duna–völgy felé lejtő területet az egymással párhuzamos, Dunába futó patakok tagolják. Ennek is köszönhetően a talajvíz mélysége észak–déli irányban 6 méterről 2 méterre emelkedik, a mennyiség pedig elég jelentős. A Huzella Kert hidrológiai viszonyaira jellemző, hogy vízfolyásokban és hidrológiai értékekben igen gazdag. Fontos körülmény a Duna közelsége és a Göd környékén található vízzáró agyagréteg. A kert területén található védett források az Alsógödi–forrásrendszerhez tartoznak. Ezek a források ún. leszálló talajvízforrások. Vizük a csapadékból és egyéb felszíni vizekből (pl. hóolvadás) származik. A kert északkeleti részén találhatóak, állandó forrásuknak vize szabályozott mederben folyik, három gát segítségével egy öt tóból álló tórendszert alkot, melynek lefolyása végül egy természetes ér medrében a Dunába történik. A tórendszert alkotó tavak vízmélységét zsiliprendszerrel szabályozzák. A tórendszer vízfelülete 2501 m².

Felszínalaktan, domborzati viszonyok

Az épített kertrész mai képét az 1960-as években nyerte el. A kert területén található domborzati viszonyok igen változatosak. A tengerszint feletti magasság 103,2 mBf – 112,5 mBf között változik. A kert bejárati fogadóterülete síknak mondható, kis lejtéssel a Duna irányában. A terület többi, nagyobb kiterjedésű része dombokkal, völgyekkel tagolt, melyeknek rendszerében talál magának utat a korábban említett vízfolyás. A dombok egy része feltehetően mesterséges, melyeket valószínűleg a kert megépítésekor, mint mesterséges terepplasztikai egységeket hoztak létre a kert látványának fokozása érdekében. A változatos domborzat és a terepalakulatok jelentős esztétikai és tájképi értéket képviselnek. A kerthez csak később hozzákapcsolt ún. alsó tisztás – egykori lőtér – területe (a kert északi részén) minden bizonnyal mesterséges felület, ami a régi funkciójából is adódik. Ez a kertszakasz, valamint a források vizét a Dunába vezető ér közvetlen környezete a dunai ártér részét képezik. Ezeken a részeken olykor 1 m-es a vízállás.

Az Állomás jelenlegi feladatai

Gyűjteményeinek fenntartása – A lehető legváltozatosabb élő növénygyűjtemény fenntartása, fejlesztése, mely a hazai természetes flóra bemutatása mellett mérsékeltövi dendrológiai és évelő lágyszárú növények gyűjteményéből áll.

Természetvédelem és konzerváció – Kiemelten fontos természetvédelmi feladata a veszélyeztetett, védett növények megőrzése, mesterséges elszaporítása, visszatelepítési kísérletek folytatása.

Kultúr, kert és tudománytörténeti értékek megőrzése – Az Állomás elválaszthatatlan részét képező épületek fenntartása, az Állomás feladatait ellátó hasznosítása.

Oktatási és kutatási közfeladatot jelenleg nem lát el.

A kert szerepe a város zöldfelületi rendszerében

A Huzella Kert szervesen illeszkedik Göd belterületének szövetébe, jelentős szerepet tölt be a város zöldfelületi rendszerében. A Huzella Kert helyi jelentőségű természetvédelmi terület. A kert egy részét a Nemzeti Ökológiai Hálózatba is jelölték, mint ökofolyosó. A kert közvetlenül határos a Duna folyóval és a Duna–Ipoly Nemzeti Park illetékességi területén fekvő Gödi–szigettel. A Duna és ártere a NATURA2000 hálózat része. A Gödi–sziget pedig országos jelentőségű természetvédelmi terület. A kertben található Dr. Huzella Tivadar sírhelye is, amely a Nemzeti Sírkert része, ennek megfelelően országos védettség alatt áll.

A kert területe déli, keleti és nyugati oldalról lakóházakkal, illetve közutakkal határolt, csupán az északi oldalon található számottevő, a Duna árteréről felhúzódó növényzet. A kert a város Alsógöd városrészének központi részén helyezkedik el, az egyik legnagyobb összefüggő zöldfelület. Elhelyezkedése, kiterjedése és természeti állapota alapján jelentős kultúrtörténeti, rekreációs és természeti értéket képvisel a településen. A város zöldfelületi térképén intézménykertként jelenik meg, amely elsősorban a közterületeken található zöldterületektől eltérő funkciókra utal, mint a korlátozott látogathatóság. A kertet nyugatról a Duna, illetve az Arany László sétány határolja. A sétány a helybeli lakosok által rendszeresen használt, burkolat és közvilágítás nélküli 2–3 méter széles ösvény, közvetlenül a Huzella Kert ingatlanhatárán. Ez az út a kert szempontjából fontos megközelítési lehetőséget jelent. A kert ezen részén található erdős folt szervesen illeszkedik a Gödi–sziget, a holtág és a közel 4 hektáros, ártéren található erdőtömbhöz. A kertet észak–keletről lakóházak és egy magánóvoda, valamint a Huzella Tivadar Általános Iskola kertje határolja. Csekély mértékű zajhatás főként a tavaszi–nyári időszakban előfordulhat az iskola felől. A déli oldalon a Piarista Szakképző Iskola, Gimnázium és Kollégium épületei határolják a kertet, szakiskolai jellegből adódóan munkaidőben jelentős zajhatás léphet fel. Szintén a déli oldalon található a kert jelenlegi főbejárata. Az északi oldalon, az ún. alsó tisztás (lőtér) felől a Feneketlen–tó és a mellette található szabadon látogatható rét határolja a kertet. A tó egy XIX. században használt agyagbánya művelése után alakult ki. A tó déli oldalán található erdős rész biztosítja a Huzella Kert kapcsolatát a Feneketlen–tó környezetével.

autóút

gyalogút

kerékpárút

Alsógöd – Szigetmonostor kompátkelő

lovas turizmus útvonala

vizisport

vasút

Közkert, közpark

Közterületi fasor

Belterület üzemtervezett erdő

Külterület üzemtervezett erdő

Temető

Intézménykert

Vasútállomás, buszmegálló, elkerülő utak

Belterület

Vizek

Ökológiai hálózat magterület

Ökológiai hálózat pufferterület

Ökológiai hálózat ökofolyosó

Helyi jelentőségű természetvédelmi terület

Országos jelentőségű természetvédelmi terület

NATURA 2000 hálózat része

Közterületek

A terület természetvédelmi értékei

Botanikai értékek

Természetközeli erdőmaradványok
–A területre jellemző puhafás (fűz–nyár) ligeterdők maradványai (Salicion albae, Senecionis arracenici–Populetumalbae)
– A terület magasabb fekvésű területeit jellemző keményfás (tölgy – kőris – szil) ligeterdők (Scillovindobinensis–Ulmetum) maradványai: 12 db

A létesített arborétum botanikai értékei
Az Állomás jelentős részében arborétum jelleggel különböző idegenföldi (exóta) fákat, fásszárú növényeket telepítettek. A jelentősebb nemzetségek és fajok: 130 db

Zoológiai értékek

Fészkelő madárfajok – Az Állomás területén illetve a környező erdőkben 1985 és 1995 között összesen: 82 madárfajt figyeltek meg, melyből az időszak alatt költött 45 faj. A legjelentősebb madárfajok: 39 db

Problémás területek és nagyméretű fák

Épületállomány, műszaki infrastruktúra

Épületállomány

A telken lévő épületállomány és műszaki infrastruktúra legnagyobb része az 1951–1970-ig tartó építkezések során jött létre, vagy ment át komoly átépítésen. Az átalakításokat az ÉM. Középülettervező Vállalat munkatársai tervezték, dr. Kotsis Iván építész közreműködésével. A Huzella Kertben 19 db különböző rendeltetésű és léptékű épület, építmény található összesen 2880 m² alapterülettel, továbbá három üvegház, melyek összesen 489 m² alapterületűek. Ezek közül a felújításra vagy részlegesen megtartásra érdemeseket a következőkben bemutatom.

Mára az összes épület használaton kívüli, omladozó vakolatú, egy részük rongált, betört ablakú, sérült tetőszerkezetű és ebből következően különböző súlyosságú beázások, vizesedések láthatók rajtuk. Ennél pontosabb diagnózist csupán szerkezeti feltárások után lehet mondani. Az épületállományból több, mindössze néhány négyzetméter alapterületű kerti építmény van, amely már funkcióját vesztette, elöregedett.

Földszint: 1. belépő, 2. központi hall, 3. laboratóriumok, 4. dolgozók, 5. sötét kamrák, 6. igazgató dolgozója, 7. fedett terasz, 8. nyitott terasz

Az „A” jelű laboratóriumépület az egykori Huzella villa átépítésével jött létre, laboratóriumokat, kutatóhelységeket, irodákat, és a szükséges kiszolgálóhelyiségeket foglalta magában. Az egykori villaépület eredeti állapotában egy erősen tagolt alaprajzú és tömegformájú, a századforduló villaépítészetére jellemző historizáló épület képét mutatta. Alaprajzának derékszögű rendszeréhez csatlakozott 45 fokkal elforgatva egy kilátó–víztorony, amely a kertnek a vízellátását biztosította. Az új funkció az épület összes szintterületének kb. duplájára növelésével volt elérhető. Az így kialakult kétszintes nyeregtetős–oromzatos épületnek csupán a Dunára néző teraszában és alaprajzában ismerhető fel a régi lakóépületnek egy–egy karakteres eleme. A kisméretű téglából falazott falszerkezetű, vb. födémrendszerű épület alaprajzi befoglaló mérete: 25/15m, mindkét szintjének belmagassága 3,00 méter. A földszintjén egy központi hallból helyiségcsoportok nyílnak, mely helységcsoportok többnyire összenyithatóak, átjárhatóak. Emeletén egy 2,60–1,70 m között változó szélességű középfolyósóból nyílnak a helyiségek. A Duna–parti sétányról a buja növényzet miatt csak részlegesen látható.

A „K” jelű gazdasági épület lejtős terepre épült. Ezért első bejárati szakaszán egy-, hátsó szakaszán kétemeletes, nyeregtetős, oromzatos épületet formáz. Keletről egy kisebb földszintes tároló csatlakozik a tömegéhez, amelynek teteje burkolt tetőterasznak lett kialakítva. Adminisztratív helyiségeket foglalt magába: éttermet és tartozékait, mosdókat, öltözőket, raktárakat és a központi kazánházat. Az épület semmilyen közterületről nem látható.

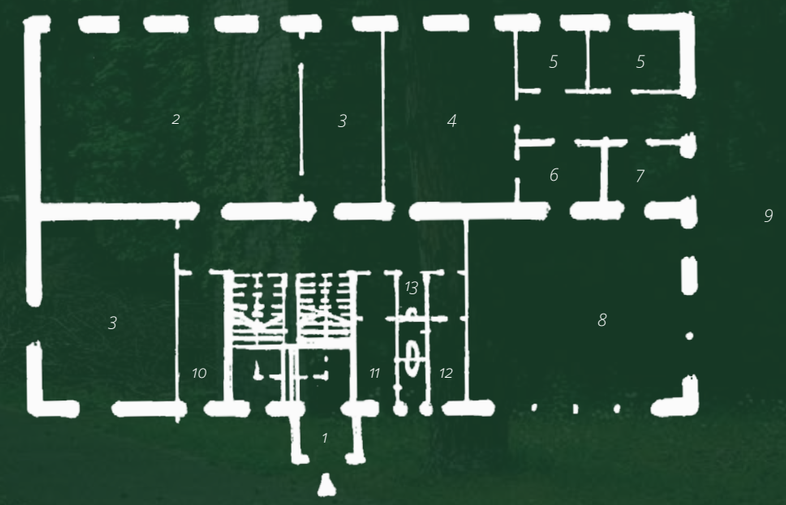

Földszinti alaprajz: 1. belépő, 2. dolgozó, 3. gyűjtemények, 4. konyha, 5. éléskamrák, 6. tálaló, 7. mosogató, 8. étterem, 9. terasz, 10. fürdő, 11. férfi mosdó, 12. női mosdó, 13. tisztogató

Alsó földszint: kazánház, szénraktár, műhelyek, öltözők, mosdók

A „B” jelű háromszintes nyeregtetős épület, melyhez egy üvegház kapcsolódik, a földszintjén egymásból nyíló, az emeletén pedig egy északkeleti oldalfolyósóval összekötött kutatószobákat rejt magában. Állaga az előbbi két épülethez képest lényegesen rosszabb, életveszélyesnek nyilvánított. Tetőszerkezete erősen rongált, ablakait betörték, így mind a falakon, mind a födémeken komoly beázások nyomai láthatóak.

A „C” jelű épületet az MTA Duna–kutató Intézete használta egészen 2014-ig, így ez az épület van az egyik legjobb állapotban. A földszintes, falazott falszerkezetű, vb. gerendás födémszerkezetű, lapostetős, középfolyósós épület közvetlenül a tórendszer tőszomszédságában, sűrű erdős részbe ágyazva helyezkedik el, kutatószobákat, irodákat foglalt magában. A Duna–parti sétányról jól látható.

Az „F” jelű fogadóépület az egykori személyzeti lakásokat és a portát foglalta magába, közvetlenül a kert jelenlegi főbejárata mellett helyezkedik el. Földszintes épület, alacsony hajlásszögű kontyolt nyeregtetővel, kisméretű téglából falazott falszerkezettel (50cm), vb. födémmel, 2,60 m-es belmagassággal 19,30/10,60 m-es befoglaló alaprajzi mérettel. Ez az egyedüli épület, amely megjelenik az utcaképben. (Jávorka Sándor utca)

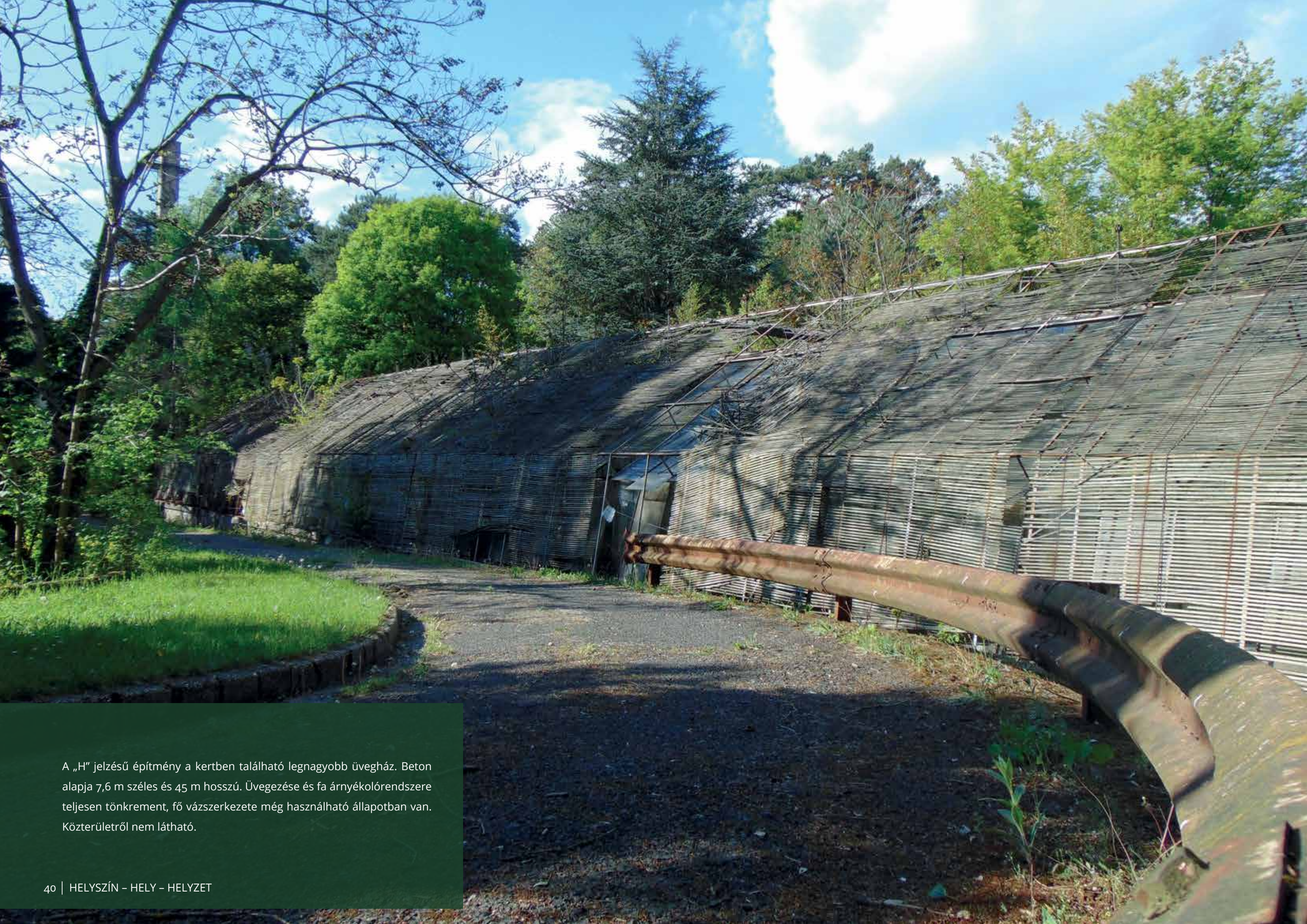

A „H” jelzésű építmény a kertben található legnagyobb üvegház. Beton alapja 7,6 m széles és 45 m hosszú. Üvegezése és fa árnyékolórendszere teljesen tönkrement, fő vázszerkezete még használható állapotban van. Közterületről nem látható.

A tavak melletti dombtetőn áll egy a Huzella család által építetett filagória, mely eredeti formájában fennmaradt, míves öntöttvas oszlopaival kerttörténeti szempontból értéket képvisel. Apácarácsos áttört árnyékolórendszere és tetőszerkezete megérett a cserére.

Mind műszaki állapota, mind esztétikai megjelenése szempontjából beavatkozást igényelne a tó partján álló szivattyúház és stégrendszere.

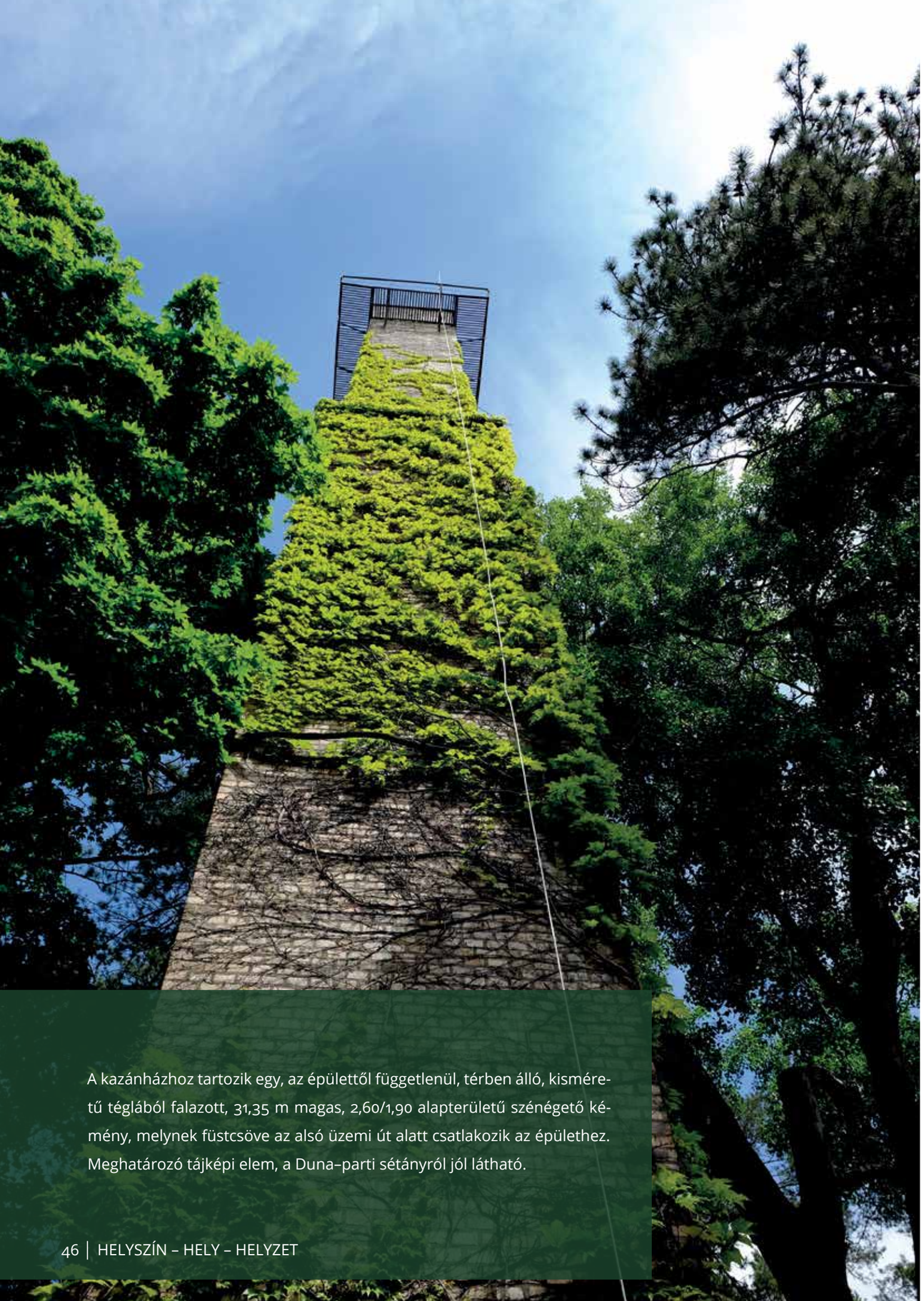

A kazánházhoz tartozik egy, az épülettől függetlenül, térben álló, kismére-tű téglából falazott, 31,35 m magas, 2,60/1,90 alapterületű szénégető ké-mény, melynek füstcsöve az alsó üzemi út alatt csatlakozik az épülethez. Meghatározó tájképi elem, a Duna–parti sétányról jól látható.

Műszaki infrastruktúra

A sétányok, ösvények közel fele burkolt, elsősorban rossz állapotú aszfalt, öntött beton és 40×40 cm-es mosott felületű kerti lap burkolattal. A vízzáróan burkolt felületek összesen 2724 m²-t tesznek ki. Az utak, ösvények másik része burkolatlan földút. A kert ezen sétautak által megfelelő módon feltárt. A tanösvényen, a tó északi partján megnehezítik a közlekedést a ciprusok légzőgyökerei. Ezt megoldhatja egy, a tó déli partján vezetett opcionális új útvonal létesítése, mely a terepvonal adottságaiból kifolyólag elenyésző beavatkozással létrehozható.

A kerti bútorok elavultak, több évtizede telepítették őket. Hasonlóan régi a kert közvilágítása is (22 db lámpaoszlop található a kertben). A tanösvény kb. 8 éve készült információs táblái tönkrementek, illetve már aktualitásukat vesztették. A kert egy részében kb. 40 éve öntözőrendszert, illetve vízvételi helyeket alakítottak ki. A csővezeték hálózat még ma is megvan, és helyenként működőképes is. Feltérképezése és felújítása, automatizálása indokolt, és elengedhetetlen feltétele a kert szakszerű fenntartásának. Az öntözés mobil jelenleg rotoros fejekkel működik.

Összességében véve az épületállomány egy része, és a műszaki infrastruktúra olyan állapotban van, hogy az lassan már korlátozza mind az épületek hasznosítását, mind a biztonságos látogathatóságot, valamint a szakszerű fenntartást.

Úthálózat és épületalapok

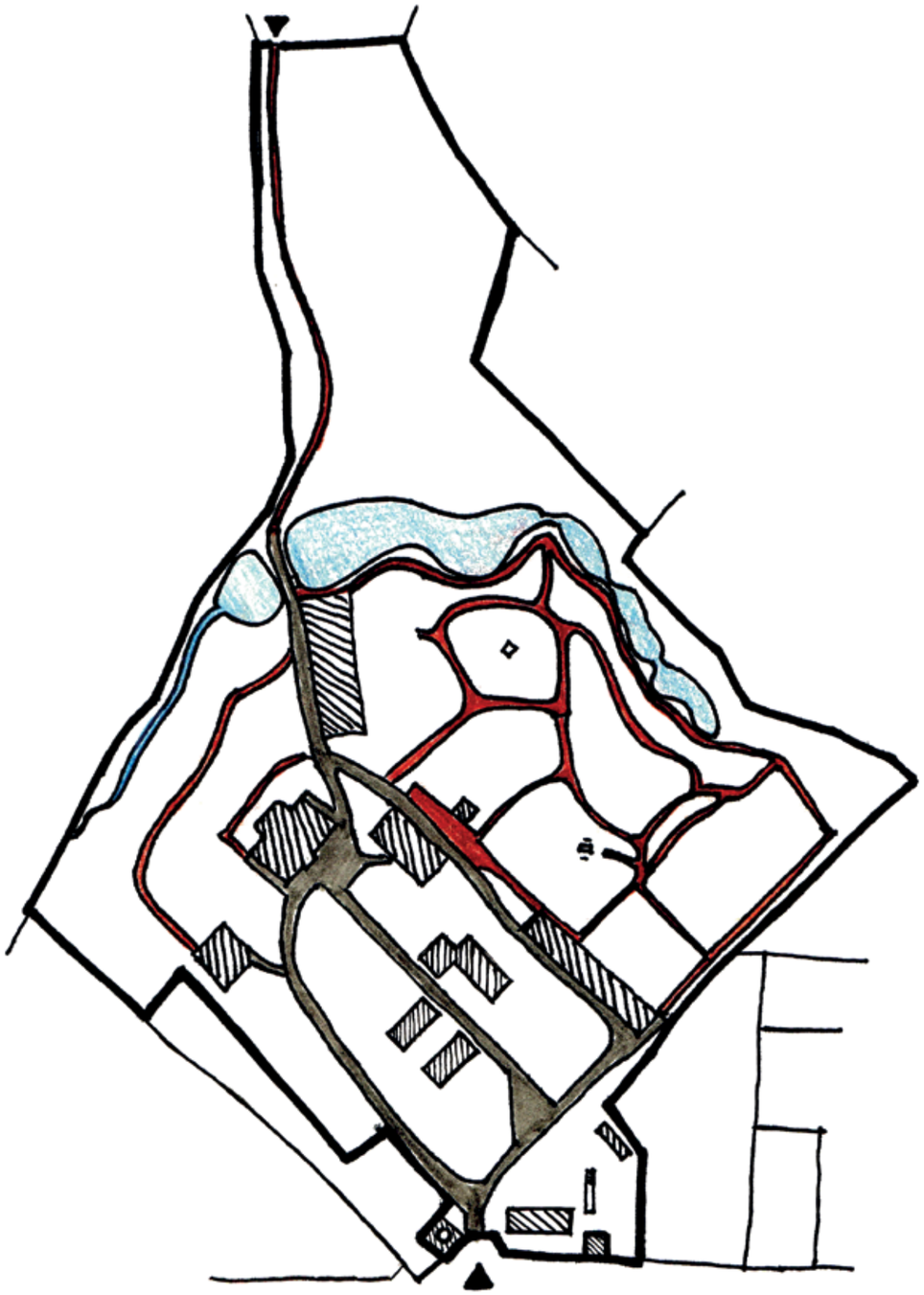

Burkolt út, felület

Épület alapok

Földutak

Huzella Kert felületkimutatás

mindösszesen: 54523m²

épület
2388 m²
4,4%

vízfelület
2604 m²
4,8%

burkolt járda
2724 m²
5,0%

burkolat nélküli gyalogút
2105 m²
3,9%

növényfelület
43433 m²
79,7%

üvegház
489 m²
0,9%

medence
36 m²
0,1%

lépcső
116 m²
0,2%

épület körüli burkolt felület
492 m2
0,9%

komposzt gödör
137 m2
0,3%

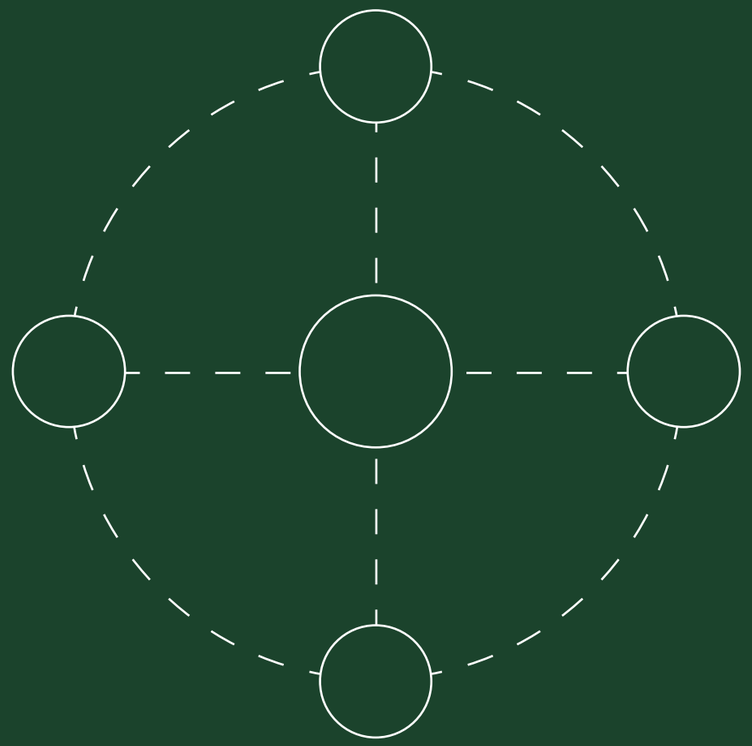

A FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

Bevezetés

A kert jegyzett történetének közel 160 éve alatt mára egy sokrétűen összetett rendszerré fejlődött. Ennek a rendszernek az önfenntartóvá tételéhez több tevékenységi kör szükséges.

A kert történetét, adottságait, a biológiai állomások és arborétumok nemzetközi szervezeteinek célkitűzéseit, valamint Göd Város fejlesztési stratégiáját figyelembe véve: az oktatás, kutatás, termesztés és rekreáció átfogó tevékenységi köreinek kidolgozásában látom a kert fenntartható fejlődésének alapjait. Dolgozatom második részének célja, hogy bemutassam, hogyan tud e négy tevékenységi kör beépülni a kert egészének életébe. Bemutatom az egyes területegységek tulajdonságait, adottságait és ezekre alapozva új rendeltetésüket. Meghatározom a meglévő épületeknek a fejlesztési koncepcióba illő új funkcióját, és részletesen kifejtem a portaépület alapjaira tervezett új látogatóközpont épületének gondolati magvát, telepítésének mikéntjét, szerkezeti logikáját, és működési elvét.

Kidolgozandó és ellátható tevékenységi körök

Oktatás, környezeti nevelés

– A helyi és körzeti természettudományos oktatás számára külső színtér

– Szakmai, kulturális és egyéb rendezvények szervezése és lebonyolítása

– A korszerű ökotudatos viselkedésminták bemutatására szolgáló tanösvények kiépítése és működtetése

Kutatás

– A veszélyeztetett növényfajok ex situ és in situ megőrzését elősegítő botanikai kutatások.

– Az arborétum és a természetközeli társulások fejlesztése

– Etológiai, természetvédelmi és Környezettudományi kutatások, és az alap-, szakirányú-, valamint a PhD képzés terepbiológiai feltételeinek biztosítása.

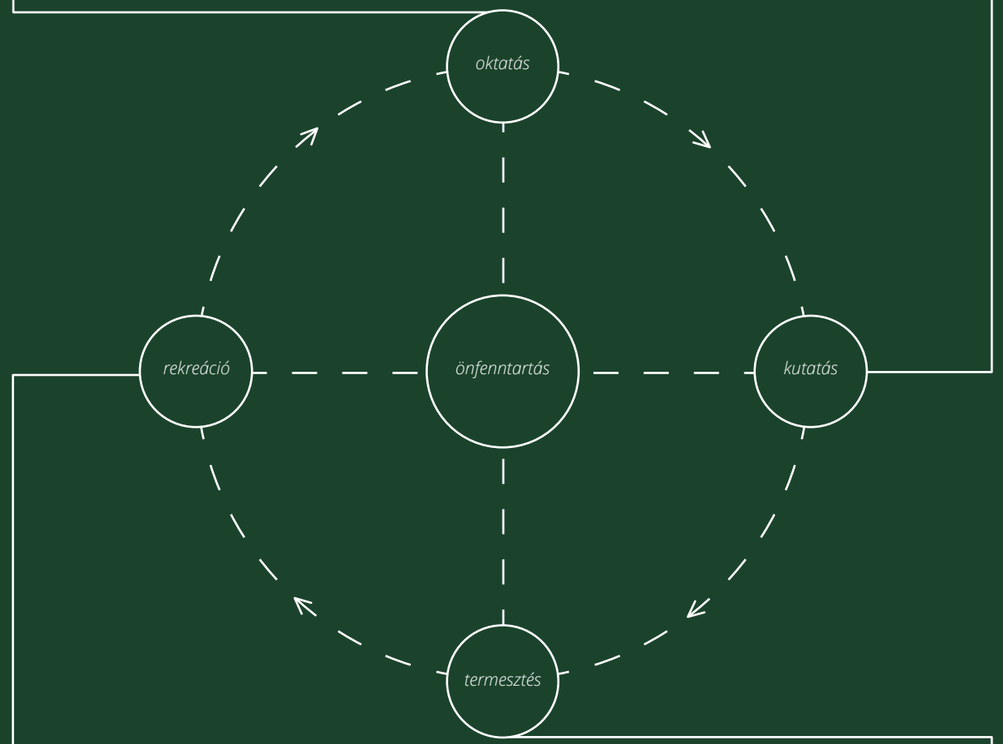

Rekreáció és turizmus

– Látogatható és szolgáltatásaival vonzó ökoturisztikai központ.

– A gyalogos – kerékpáros – vízi – lovas valamint gépjárművel érkező turisták számára ismeretterjesztő állomás

– Erdei és nyári táborok rendszeressé tétele

Termesztés

– Kertészeti termesztés és szolgáltatások fejlesztése, innovatív új növényi kultúrák létrehozatala

– Gyógy és haszonnövények termesztése és árusítása

A kert, mint önfenntartó gazdasági szervezet

Korábbi működéséből fakadóan a kert egyáltalán nem, vagy csak különleges esetekben volt látogatható. Emiatt a helyben lakók sem ismerik a területet. Azáltal, hogy 2010-ben a Füvészkert szervezeti egységébe integrálódott, közfeladatokat is elláthat. Ez teszi lehetővé a városon belüli és regionális szerepének felértékelődését, az oktatás, környezetkultúra–nevelés és a rekreáció tevékenységi körök integrálása által. Így nem csak a helyben lakók, hanem a város és a környező települések oktatási intézményei számára is kirándulási, oktatási célpont lehet a Huzella Kert, az igény folyamatos. A városban működik öt óvoda három általános iskola, és egy Piarista Szakmunkásképző iskola. Ebből kettő a kert tőszomszédságában, másik kettő a közvetlen közelében helyezkedik el. A közfeladatok ellátása által hamar regionális ismertségre tehet szert a kert, de a működtetéséhez elengedhetetlen bevételeket nagyrészt az egyéb, nem közfeladatok ellátásából szerezheti meg. Ezen tevékenységi körök akár önkormányzati, akár civil üzemeltetésbe is bérbeadhatóak. A cél egy összetett és kiegyensúlyozott rendszer kialakítása az egyes elkülöníthető gazdasági egységek üzemeltetésének felosztásával.

Szervezeti rendszer felépítése

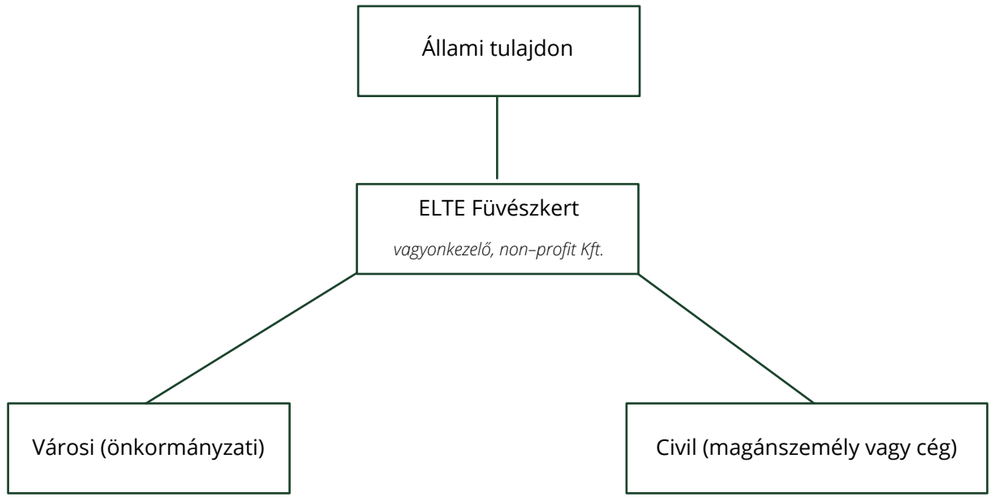

1. Fogadótér

2. Alkotótábor

3. Természetvédelmi terület

4. Kemping

5.Tórendszer és sétautak

6. Vállalkozási terület

A kert fő funkcionális területegységei, az épületek hasznosítási javaslata

Amennyiben a kert a fent említett tevékenységi körök széles spektrumát szeretné megvalósítani, indokoltnak látszik a terület fő üzemeltetési egységeinek különválasztása koncepcionális és adott esetben fizikai szinten is. Így külön–külön lehetne szabályozni az egyes területek látogathatóságát és annak időkorlátait, illetve az egyes külső üzemeltetésben működtetett területek felelősségköre is jobban lehatárolható lenne. Ezen szempontok mentén hat területegységet különböztettem meg. A továbbiakban ismertetem a hat területegység rendeltetését, jellegzetességeit, illetve az azon belül elhelyezkedő épületek hasznosítási javaslatait, és megpróbálom összegezni az elmúlt tizenöt év, és ezen utolsó intenzív kutatással és tervezéssel töltött időszak alatt felgyülemlett érzéseimet, megérzéseimet, gondolataimat.

Fogadótér

A fogadótér a várossal való kapcsolódás és a megérkezés helye. Itt található a kertnek mind az autós mind a gyalogos főbejárata. Ennek a fő megközelítésnek az iránya minden szempontból előnyös, megtartandó. A fogadótér területén található jelenleg az „F" jelű portaépület, egy romos állapotú, 8 m² alapterületű üvegház, egy fa szerkezetű tárolóépület, egy használaton kívüli kútház, és egy, az utcai kerítés vonalába ékelődő Transzformátorház, amely az ELMŰ tulajdonát képezi. Ezt a kertrészt nem korlátozzák az országos jelentőségű természetvédelmi területre vonatkozó jogszabályok, ezért leginkább itt elképzelhető azon funkciók elhelyezése, amelyeket a jelenlegi épületállomány nem, vagy csak nagyon kompromisszumosan tudna magába fogadni. A kertnek ezen a területén kell megoldani a szükséges mennyiségű parkoló kialakítását is.

Egy átfogó fejlesztés során, melynek célja a kert megnyitása a szélesebb közönség felé, mindenképp indokoltnak látszik egy látogatóközpont létrehozása. A másik ilyen indokolt új funkció egy olyan bolt, ahol a látogatók számára egy helyen elérhetővé válnának mind a kertészeti termesztés során létrejövő produktumok, mind pedig a kert tevékenységi köreihez kapcsolódó szakirodalom és ismertetők. A terület és az új épület átalakításával kapcsolatos gondolataimat a következő fejezetben részletesen kifejtem.

Alkotótábor

Az Alkotótábor az egyetlen kertrész, amely a fogadótérhez kapcsolódik, az általam javasolt új tanösvény útvonala itt veszi kezdetét. Az országos jelentőségű természetvédelmi területre vonatkozó jogszabályok ennek a területnek csak az északnyugati peremét korlátozzák, így ez a terület is az épületállományával együtt a szabadabban formálhatóak közé tartozik. Ezt a kertrészt keretezi és tagolja a jelenlegi úthálózat. Az „A” épület tengelyében lévő aszfaltozott út két oldalán helyezkedik el az a díszkert, amelyben jelenleg az állatházak két épülete, valamint a „B” és a „K” épület találhatóak. Az úttól délnyugatra eső rész a kertnek a legnagyobb egybefüggő és átlátható nyírt gyepű része, amely központi helyzetéből fakadóan is a legalkalmasabb hely lehet szabadtéri rendezvények számára. Többek közt ez is indokolja a funkciójukat vesztett, vasbeton pillérvázas, tégla kitöltő falazatos, hullámpala fedésű, különösebb építészeti értéket nem képviselő állatházak bontását ezen a helyen.

Az „A” épület relatív jó állapotban megmaradt. Földszinti alaprajzi struktúrájának esetlenségeit a régi villaépülettel való kompromisszumos kapcsolatának köszönheti. Az épület tömegén és alaprajzán megjelenő, első ránézésre furcsa részletek, amelyek az egykori villaépület emlékét őrzik, egy új információs rendszer „perspektívájából nézve”, akár könnyen értékké is válhatnak. Végignézve az ’50-es évekbeli átépítés képanyagát, nem volt nehéz belátni, hogy a legcélszerűbb egy olyan funkció megtalálása lenne, amihez nem kell sem az épületet, sem a környezetét szétbombázni újra, hisz valahol ez az egész a kert megmentéséről szólna. Ehhez mérten ez az épület a fejlesztési koncepcióban egy alkotóházzá és konferenciaközponttá válna. A földszintjén – hasonlóan a jelenlegi alaprajzi elrendezéshez – egy központi hallból három, apartman jelleggel kialakított oktatói kutatószoba nyílna, amelyekbe a professzorok akár hosszabb időre, a családjukkal, vagy kutatótársakkal együtt is elvonulhatnának a kert nyugalmát és az in situ megfigyelések lehetőségét kiélvezve. Ezen kívül a földszinten egy könyvtárszoba és informatikai helyiség kapna helyet, amelyben a kerthez kapcsolódó több mint száz tudományos igényű munka, és természettudományos témájú szakkönyv válna kutathatóvá. Az emeleten az alapszakos, mesterszakos, illetve doktori hallgatók számára irodajelleggel kialakított kutatószobák, tárgyalók, és egy konferenciaterem kapna helyet a szükséges kiszolgálóhelyiségekkel. Az épületet az oktatók és hallgatók kivételével, csak engedéllyel, korlátozottan látogathatnák a kertbe látogatók.

A „K” épület kisebb beázásoktól eltekintve szintén a jobb állapotú épületek közé sorolható. Alaprajzi kialakítása révén akár kisebb belső átalakítások után is könnyen magába fogadhatja a várhatóan megnövekedő turisztikai igényeknek megfelelő szállásépület különböző funkcióit. Így a földszintjén az egy-, kettő-, illetve hatágyas szobák és mosdók, magasföldszintjén pedig a közösségi funkciójú helyiségek, mint egy „klubhelyiség”, étkező, közösségi terasz és az azokat kiszolgáló konyha, mosdó funkciók kapnának helyet.

A „B” jelű épület életveszélyes állapotú. Közbenső födémjein és tetőszerkezetén olyan szintű beázások nyomai láthatók, amelyek miatt sürgős beavatkozást igényel. Az épületben egyelőre még nem végeztek szerkezeti feltárásokat, így a fejlesztési koncepciómban ennek az épületnek a megmentésével biztosan nem számolhatok. Meglátásom szerint tetőszerkezetének cseréje és az emeleti födém bontása indokolt, így talán megmenthetőek az épület főfalai, földszinti és magasföldszinti födémszerkezete, illetve a magasföldszintjéről megközelíthető üvegház szerkezetének legnagyobb része. Egy új, akár galériás kialakítású, az épület főfalaitól független emeleti födém kialakításával az átalakított „B” épület a kertben termesztett növényeknek egy olyan manufakturális jellegű feldolgozó épületévé válhatna, amely a látogatók számára is bejárható lenne. Így egyfajta nyitott mintaüzemként funkcionálna, amelynek üvegházában a látogató a speciális igényű gyógy- és haszonnövények termesztésébe, emeletén és magasföldszintjén azok szakszerű szárításába, feldolgozásába, földszintjén azok csomagolásába kapna betekintést. Az épület előtti kertrészben található egy felújításra érdemes szökőkút.

Az Alkotótábor azon területén, amely a kert főbejáratától az „A” épületig tartó tanösvény szakasztól délnyugatra található, az állatetológiai és immunológiai kísérletekhez szükséges kisállatokat, ürgéket tenyésztettek.* Erre a jelenleg paradicsomültetésre használt területre egy gyermekek számára épített, nem szokványos kalandpark építését javaslom. Ennek építését kalákában egy nyári Workshop keretében képzelem el, ahol mentorok vezetése alatt tervezőművész, képzőművész hallgatók tervei alapján, akár a szomszédos Piarista szakiskola tanulóival karöltve építenék meg terveiket. Ez az iskolák és szakmák közötti termékeny és értékteremtő kooperáció lehetne. Így talán a szakiskolások egy csoportja is más szemmel nézne a kertre, ők már inkább teremteni szeretnének, mint rombolni. A kalandparktól északra található egy körülbelül 235 m²-es burkolt felület ahol egy életveszélyesnek nyilvánított faház található. Ez az épület alkalmas volt arra, hogy az idelátogató iskoláscsoportoknak egy iskolai órát tarthassanak a tanáraik, ezért lett a neve Bagolytanoda. A közösségi téren kívül egy mosdóblokk található benne. Azt gondolom, hogy ezt a funkciót egy új látogatóközpont könnyen magába tudja fogadni, így ennek az épületnek a helyére egy olyan pihenő pavilont helyeznék, ahol van egy szabad vízvételi lehetőség, és a szülők, kísérők ülve, árnyékban figyelhetik a játszadozó gyerekeiket.

** Ha ezt a kert első tulajdonosának Arany Lászlónak elmesélhetném, biztos jót mosolyogna az orra alatt!*

Természetvédelmi terület

A kertnek ezen a Dunai ártéri erdőhöz kapcsolódó részén természetközeli növénytársulások, védett fajok és a négy tóból az egyik található. Ez a kert egyik legalacsonyabban fekvő része, így sokszor árvíz alá kerül. A kertnek ezen a területén való építést tiltják a vizes élőhelyek környezetét védő törvények, így a jövőben is egyetlen feladat marad ennek a gazdag élőhelynek a megőrzése.

Kemping

Az egykori lőtér területe a kert legalacsonyabban fekvő része. Itt található a kert másik bejárata a Feneketlen–tó felőli rét felől. A tó melletti réten tartja Göd város az összes nagyobb, szabadtéren rendezett ünnepét, és ennek a rétnek a kerthez közelebbi sarkánál, lehet átkelni gyalogosan a Gödi–szigetre. A terület északkeleti meredek domborzatán kisebb erdős folt és talajtakaró növényzet, a nagyobbik, alacsonyan fekvő sík részein nyírt gyepű díszkert található. A kertnek ezen a részén építmény nem található, de a vezetékes víz, a világítás és az áramvételi lehetőség biztosított. Ez a terület kiválóan alkalmas kempingezésre az árvizes időszak kivételével. Mivel a kert mind a Budapest–Szob bicikliúthoz, mind pedig a Dunához közel van így számítani lehet a biciklivel, lóháton, és hajóval érkező turisták látogatására is. Ezért a csónak-, illetve a kerékpártárolás a kert bejárata közelében megoldásra váró helyzet. A területen egy pici, lábakon álló, 30–40 m²-es kulcsos faházat telepítenék, hogy a nagyobb túrából érkezők számára, a sátrazáson kívül elérhetőek legyenek olyan szolgáltatások is mind egy melegítőkonyha, komposzt WC, kerti tusoló, rossz idő esetére alvóhelyek és száraz tűzifa. A kert tó felőli bejáratának átalakítása is indokolt. Egy, a központi portával kommunikáló kaputelefonos, illetve kártyás beléptetőrendszer kialakítása előnyösnek tűnik.

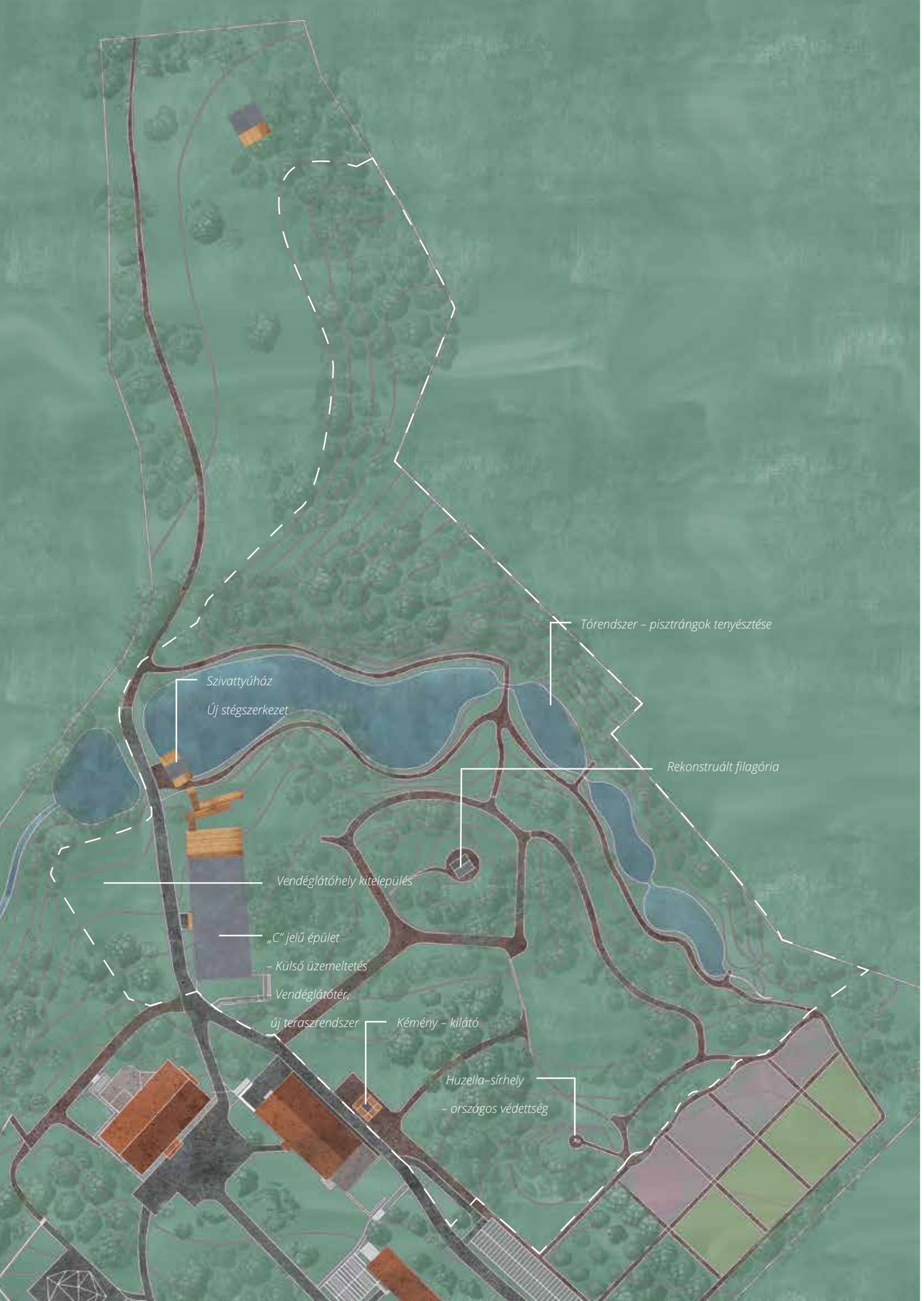

Tórendszer és sétautak

A kertnek ez a területrésze a legvadregényesebb. Domborzatilag a legváltozatosabb, és növényvilágában is a legbujább, legszínesebb része ez a kertnek. Ide tartozik a tórendszer három tagja és a tanösvény legnagyobb része, egy nagy örökzöld gyűjtemény és a Huzella család sírhelye.
A „C" épület 2014-ig használatban volt, így ez az egyik legjobb állapotú épület. Északról a tórendszer, keletről sűrű erdős rész, délnyugatról pedig egy gyönyörűen komponált díszkert övezi egy kisebb tisztással. Az átfogó fejlesztési koncepció részeként, a tórendszert kikotornák, vizét ezáltal megtisztítanák, és halakat, főként pisztrángot telepítenének bele. Így a tó partján álló épületet egy vendéglátótérré alakítanák át, amely külső üzemeltetésben működhetne. Kínálatában elsősorban a helyben tenyésztett pisztráng és más halak jelennének meg. Ez a vendéglátótér el tudná látni a kert egyéb rendezvényeinek catering igényét és ezen felül külsős rendezvényeket, esküvőket is kiszolgálna. A „K" épület melletti szervizúton autóval megközelíthető, burkolt déli előteréből az áruk feltöltése gond nélkül megoldható. Így a zártabb üzemi blokk lenne a déli oldalon, a nyitott, mobil bútorokkal berendezett, többfunkciós vendégtér pedig a tavakra, az erdőre és a tisztásra nézne. Az épületet egy többlépcsős teraszrendszer kötné össze a tavakkal.

A területen található egykor a K épülethez tartozó, 31,35m magas kémény, Göd város legmagasabb építménye. Tetejéről ellátni a Megyeri hídig, látni a Budai–hegységet, szemben a Duna túloldalán a Pilis hegyvonulatait, észak felé Vácon a Naszályt és a Börzsönyt. Célom egy olyan kilátó tervezése, amelynek szerkezete filigrán, és látni engedi a „talált tárgyat".

Kert- és kultúrtörténeti értéket képvisel, a Huzella Tivadar által építtetett filagória. Az építmény eredetileg is az elcsendesedés, elmélkedés, szemlélődés és megfigyelés helye volt, így a fejlesztésben megfogalmazott rekreációs célokat is támogatja. Az építmény és a hozzá vezető kis lépcső a meglévő szerkezetek épsége folytán maradéktalanul helyreállítható. A tavak két oldalán vezető tanösvényt rendbe kell hozni, új padokat kell elhelyezni. A nagy üvegház melletti olajtároló építmény mára funkcióját vesztette, bontása időszerű. A tó partján álló szivattyúház burkolata és ajtaja megérett a cserére. Tetőszerkezetét és stégrendszerét kibővítve jó arányú, a tó fölött „lebegő" fedett nyitott pavilon válhatna belőle.

Vállalkozási terület

A kert délkeleti csücskében található tisztás és a nagy üvegház épülete a termesztési szolgáltatások integrálását segítené. Északkeleti végében a komposztáló terület helyezkedik el, ezt követnék a gyógy és haszonnövény ágyások, majd az üvegházig a faiskola.
A nagy üvegház az új tanösvény vonalára felfűzve az „érzékek folyosója” lenne. Egy csörgedező forrás mellett végigsétálva a trópusi szurdok növényvilága, narancs- és citrusfélék, bromeliák, kamélialiget és magnóliák közt lepkék kísérnék végig a látogató útját.

Új, átalakítandó és bontandó épületek

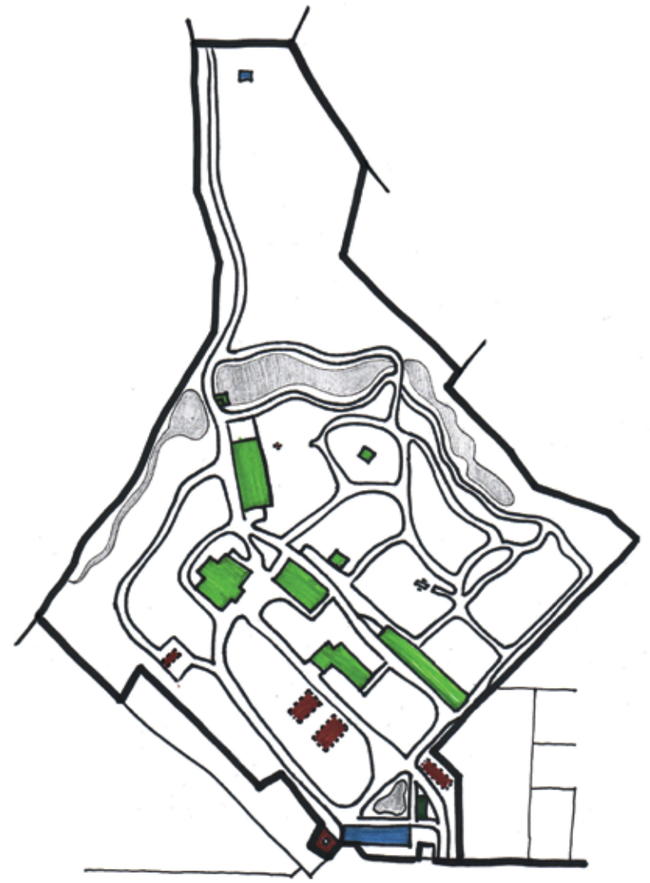

Új épület *Bontandó épület* *Megtartandó, átalakítandó épület*

AZ ÚJ LÁTOGATÓKÖZPONT ÉPÜLETEGYÜTTESE

Tervezési alapvetések

Egy ilyen épületet és környezetét érdemes olyan minőségben létrehozni, hogy az a kertnek, ha nem is hivalkodó, de mindenképpen karakteres elemévé váljon. Fontos, hogy ez az épület első pillantásra is tükrözze azokat az értékeket, amelyeket valamilyen formában a fejlesztés egészénél is alapvetésként kezelünk, de egy épületrehabilitáció esetében a szélesebb közönség számára talán nem olyan nyilvánvalóak, mivel nem tudnak olyan elemi erővel megnyilvánulni, mint egy szabadabban formálható, új épületben. Az értékek – amelyeket szándékom szerint az épület a maga sajátos építészeti nyelvezetével sugall – talán a következőképpen fogalmazhatók meg: az épület a környezetében nem annyira házigazda, mint inkább vendég szeretne lenni. Középület–státuszát határozottan felvállalja, de nem akar a környezete fölé emelkedni. A földdel, talajjal való viszonya nem nehézkedést, inkább könnyedséget, légiességet sugall. Megtalálható benne egyfajta nyitottság, a természet és ugyanakkor a város felé is, és igyekszik másokban is ezt a nyitottságot, kíváncsiságot felébreszteni. Működéséhez a természet megújuló energiáit használja, mértékkel. Felépítésében és működésében egyaránt az átláthatóságra törekszik. A folytonosságot szem előtt tartva, meglévő alapokra épít. Az adottságokból kiindulva teremt valami egészen újat.

Funkció

Ahogy azt az előző fejezetben kifejtettem, egy olyan fejlesztés esetén, amelynek célja a kertnek a szélesebb közönség felé való megnyitása, indokolt egy, a rendezvényeivel és megjelenésével is vonzó látogatóközpont létrehozása, amely a kert új, megváltozott szerepére is felhívja az emberek figyelmét. Mivel a kertben ezen felül még két darab rendezvények befogadására alkalmas épület lesz, – az egyik a tudományos konferenciák számára, a másik inkább a külsős, a kert tevékenységi köreitől független rendezvényekhez – ezért a látogatóközpont többfunkciós előadó- és kiállítóterét 70–80 fő befogadására alkalmasnak terveztem. A kert története a tanösvények mentén elhelyezett új információs táblákról vagy audio guide formában elolvasható, meghallgatható lenne élményszerűen, bejárás közben, ezért ez nyomtatott anyagként az épületben csak kiadvány formában jelenne meg, külön kiállítóteret ennek nem szenteltem. Az épületnek két bejárata van, a két átellenes sarkában. Az egyébként nyitott nagyrészt transzparens épületben két funkcióblokk található. A központi mag fogadja magába az info–porta, személyzeti öltöző, mosdó, ruhatár, férfi–női mosdóblokk funkciókat, míg a keleti épületrész a technikai helységet, raktárat, tárolót, gépészetet tartalmazza. Az előadótér mobil bútorokkal, posztamensekkel válna rugalmasan használhatóvá. Az épület két fix emberrel működne ideálisan.

A bolt épülete egy fedett teraszrendszerrel kapcsolódik a látogatóközponthoz. Az épület a tó felé nyitott, a parkolók felé zárt. Egy nagyobb kiszolgálópulttal rendelkezik, ahol a kassza kapott helyet, ezenkívül üdítőt, teát–kávét lehetne kapni. A bolt funkciója, hogy a kertben termesztett haszon- és gyógynövényeket, kisebb dísznövényeket, magokat és a kert tevékenységi köreihez kapcsolódó könyveket, kiadványokat tegye elérhetővé a látogatók számára. A bolt működtetéséhez egy fix ember elégséges.

1. *Info–porta*
   Személyzeti mosdó
   Teakonyha
   Mosdók
2. *Raktár*
   Technikai hg.
   Gépészet
3. *Bolt , Kassza*
4. *ELMŰ transzformátorház*
5. *Parkolók*
6. *Gyalogos bejárat*
7. *Gépjármű bejárat*
8. *Huzella Tivadar díszkert*

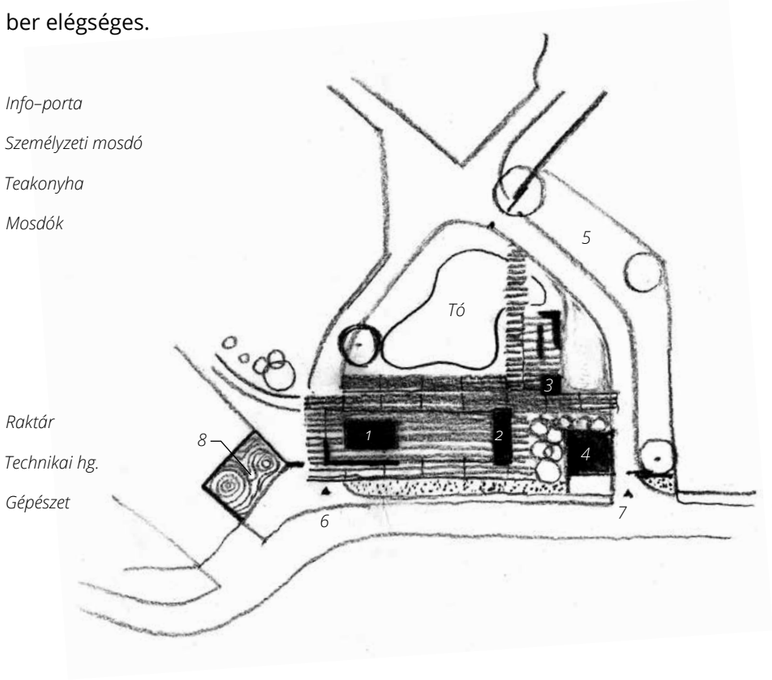

A telepítés, a fogadótér rendezése, a bejárt út dramaturgiája

A fogadótér kialakításával kapcsolatos első képem az volt, hogy még tovább szeretném erősíteni azt az érzetet, amelyet jelenleg is tapasztalni a kertben, méghozzá, hogy a látogató a bejárati szakasztól távolodva, a kertnek a komponált részei felől halad az egyre bujább, természetes erdős–ligetes részek felé, majd visszafelé bár egy másik útvonalon jön, de ugyanezt a fokozatos átmenetet éli meg egészen a fogadótérig. Ezt a dramaturgiát erősíti, hogy a kert „beljese" felé haladva, fokozatosan lejt a terep, és egyre változatosabb terepplasztikai elemek jelennek meg. Ebben a történetben a fogadótér mint kezdő és végpont a leginkább komponált kertrész. A másik ilyen intuícióm az volt, hogy ezt a komponáltságot egy belső kert formájában képzeltem el, központjában egy nagyobb vízfelülettel, mert ez az a téri helyzet, amely sehol nem jelenik meg a bejárt út során, viszont érzésem szerint jól illeszkedik az előbb felvázolt dramaturgiába. Eszerint a történet egy barátságos, nyugodt belső kertből indul, majd haladva előre, a komponált átlátható rendszerből szép fokozatosan egy átláthatatlan, meglepetésekkel teli, vad rendszerbe kerülünk, ahonnan a gyógyító füveken keresztül eljutunk az érzékek folyosójához. A túlcsorduló érzéki élmények elvezetnek egy hatalmas toronyhoz, amelyre – feltéve, hogy nem adjuk fel – ha feljutunk, megláthatjuk az egész bejárt utat, és hogy az általunk eddig megismert rendszer egy még sokkal nagyobb, összetettebb és sokszínűbb rendszernek a része. Az út vége felé közeledve még betekintést nyerhetünk ennek a kisebb rendszernek a belső működésébe, alkotási folyamataiba, és ha megszerettük, megpihenhetünk a már ismerős belső kertben. Kifelé menet megpakoljuk még batyunkat édes illatú füvekkel, és az örök visszatérés bizonyosságával.

A tanösvény vonala és a bejárható épületek

Tudományos alkotóház oktatóknak, hallgatóknak

Látogatók számára bejárható épületek

Javasolt új tanösvény útvonala

A kezdeti megérzésem működni látszott, mivel szükségem volt egy megoldásra ahhoz, hogy a kertnek ezt a területét valamilyen módon lezárjam, és ezáltal a kert további részeibe való bejutás csak a gyalogos bejárat közelébe helyezett porta mellett legyen lehetséges. A belső tó lett az az elem, amely ezt a helyzetet megoldotta. Hogy a kertbe való beléptetés ellenőrizhető legyen, indokolt a látogatóközpontnak a kerítés vonalában való telepítése, így a jelenlegi portaépület alapjának felhasználása által csupán minimálisan növekszik a burkolt felületek aránya ezen a területen. A jelenlegi főbejárat a gyalogos főbejárattá alakult, és a transzformátorháztól keletre eső új kapu lett a kert bejárata a járművel érkezők számára. Ez lehetővé tette, hogy a fogadótérnek ne a központi eleme legyen a parkolás és a kétsávos úton történő odajutás. Így az új szorgalmi út, amely a fogadóteret összeköti a kert többi részével, a keleti telekhatárt lekövetve csatlakozik az „A" épület tengelyében induló, már meglévő úthoz, ahol a beléptetés egy tolókapuval van megoldva. Ennek az útnak a mentén alakítottam ki a szükséges parkolóhelyeket.

Az eddig felvázolt tényezők és alapvetések már nagyjából kialakították a végleges telepítést, amelyben a látogatóközpont épülete a portaépület alapjaira került, a bolt pedig a belső kert érzetet megteremtve arra merőlegesen a tó keleti partját szegélyezi, és egyben leválasztja a parkoló autók területét is. Megoldandó kérdés volt még, hogy a nagy, nyugodt, egyvonalú látogatóközpont hogyan találkozik bejárati szakaszánál található teleknyúlvánnyal, amelyen jelenleg a kútház található. Ennek megoldásaként a teleknek ezt a részét „visszaadtam" köztérnek, és a Biológiai Állomás létrehozójának tiszteletére kialakítottam egy díszkertet.

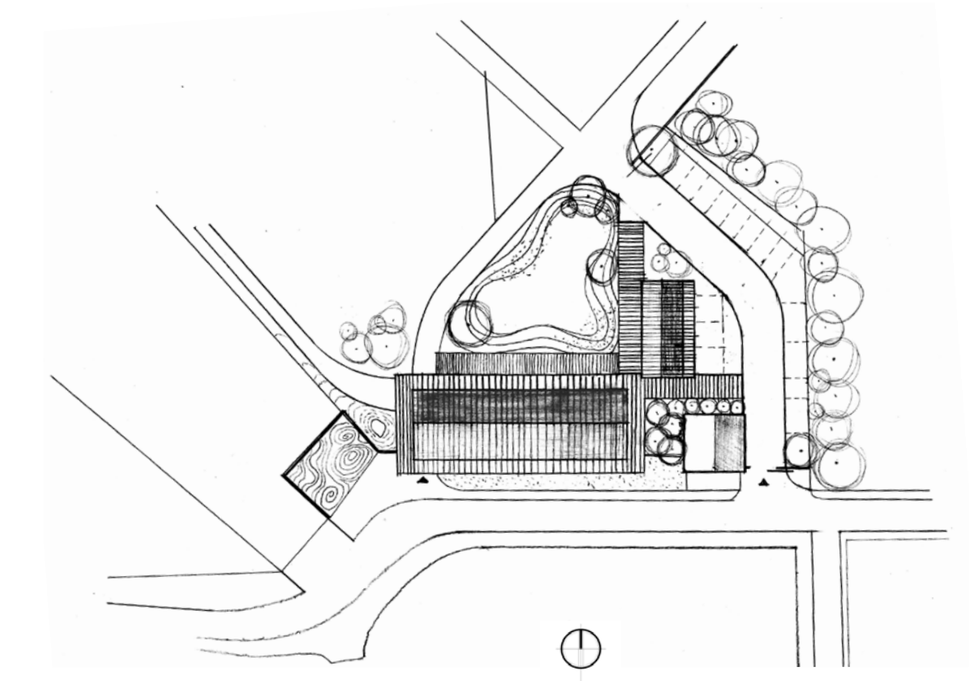

Szerkezet, anyagok, építési mód

A fogadótérre tervezett épületegyüttes könnyűszerkezetes építési technológiával épülne. A látogatóközpont épülete a portaépület vasbeton alaptestére épülne rá. Erre kerülne az új hőszigetelt padlószerkezet, melegburkolattal. A többi épületrész vörösfenyő cölöpalapokon áll, padlószerkezete pedig könnyűszerkezetes szendvicspanel. Az épületek szerkezetének, terasz, padló és külső falburkolatának anyaga a vörösfenyő, tetőfedése álló korcos rézlemezfedés. A fogadóépület falszerkezete előregyártott keresztlaminált táblákból ál, erre kerül rá a táblásított kőzetgyapot hőszigetelés és az átszellőztetett fa homlokzatburkolati rendszer. Az épületek nyílászárói három rétegű hőszigetelő üvegezésűek, vörösfenyő tokszerkezettel, árnyékolórendszere vászon. Az épületek pillérvázának rasztere 2,5 m, ezekre támaszkodnak a hosszirányú mestergerendák amelyeken 62,5cm-es tengelytávval sorakoznak a keresztirányú gerendák, rajtuk 125/250 cm-es 3 rétegű csiszolt vörösfenyő rétegeltlemezek, és azokon ismét 62,5 cm-enként állnak szaruállások megadva a tetőnek a 150-os hajlásszöget . Az épület fő szerkezeti tartóelemei ragasztott fatartóból készülnek. Az épületek körül és a teraszok alá szobi andezit murvaterítés kerül.

Megújuló energiaforrások

A látogatóközpont épületegyüttesének fűtését hőlégbefúvással, levegő–levegő rendszerű hőszivattyús rendszerrel képzelem el, a használati melegvizet napkollektorok az elektromos áramot napelemek által nyeri az épület.

Összegzés

Dolgozatomban arra vállalkoztam, hogy a teljesség igénye nélkül egy átfogó képet adjak a Huzella Kertről, javaslatokat téve az egyes területek és az azokon található épületek, illetve műszaki infrastruktúra fejlesztésére, átalakítására egy egységes koncepció mentén, melynek alapját négy tevékenységi kör alkotja: az oktatás, a kutatás, a termesztés és a rekreáció. Egy koncepcióterv szintjén kidolgoztam a hat területegység egyikének terveit, megmutatva ezzel, hogy milyen építészeti kialakítást tartok egy lehetséges jó megoldásnak egy új látogatóközpont és bolt tervezése esetén. Bízom benne, hogy ezzel a munkával nem fejeződik be a kert fejlesztési terveinek kidolgozása, és egy projektcsapat számára sikerült olyan motiváló gondolatokat adnom, amire alapozva el tud kezdődni egy közös diskurzus és munka a kert felvirágoztatásáért.

Felhasznált források

Debreceni Péter: Huzella Kert helyi jelentőségű természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési tervének felülvizsgálata, 2014

Kiss Gábor: Villák és kertek a Dunakanyarban – Göd, kézirat, 2013

http://www.fuveszkert.org/godi-huzella-kert/

Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozom a Füvészkert igazgatójának Dr. Orlóci Lászlónak a bizalmáért, a tartalmas és inspiráló konzultációkért, és a kerttel kapcsolatos anyagokért, dokumentumokért.
Köszönöm Debreceni Péternek a kerttel kapcsolatos felmérési adatokat és a sok hasznos információt.
Köszönöm Potyó Zsolt kertésznek az önzetlen baráti hozzáállást, bizalmat és segítséget.
Köszönöm témavezetőmnek U. Nagy Gábornak a tartalmas konzultációkat és a bizalmát.
Köszönöm valamennyi építésztanáromnak az észrevételeit, és az élményekben gazdag hat évet.
Köszönöm Pethő Veronika barátnőmnek a grafikai munkákban nyújtott segítségét, kitartását és bátorítását.
Köszönöm Korompay Eszternek a szöveg lektorálásában nyújtott önzetlen segítségét!
Köszönöm Nagy Gergő barátomnak a fotózásban nyújtott segítségét.
Köszönöm évfolyamtársaimnak, barátaimnak ezt a szeretetben, küzdelemmel eltöltött hat évet, és minden támogatást, amit tőlük kaptam.
Köszönöm kedvesemnek, hogy ezalatt a hat év alatt kitartott és szeretetével támogatott.
És köszönöm a családomnak, hogy mellettem állnak, hitükkel és szeretetükkel vigyázzák az utamat.